

MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN KESKUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 2019

Sisällys

TOIMINTA 2019.....	3
HALLINTO	4
JÄSENISTÖ.....	4
TOIMIHENKILÖT	5
TUKIPALVELUT, TILINTARKASTAJAT, JULKAISUT	6
KANSAINVÄLINEN TOIMINTA	8
TOIMINTA ERI AVAINTULOSALUEILLA	9
RUOKA-, RAVITSEMUS- JA KOTITALOUSNEUVONTA.....	9
MAISEMAN- JA LUONNONHOIDON PALVELUT.....	14
YRITYSPALVELUT	17
JÄRJESTÖTOIMINTA JA YHTEISÖLLISYYDEN VAHVISTAMINEN.....	20
VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI.....	25

Kannen kuvat: Tuula Lehtonen, Tiina Makkonen, Minna Nurro, Sami Piskonen

TOIMINTA 2019

Vuosi 2019 oli Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n 26. toimintavuosi rekisteröityneenä yhdistyksenä. Perustamisvuosi on 1933. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus (MKNK) on yleishyödyllinen yhdistys ja valtakunnallisen neuvontajärjestön keskusjärjestö.

Maa- ja kotitalousnaiset on valtakunnallinen ruoan, maaseutumaailman sekä yrityspalveluiden asiantuntijajärjestö. Strategiakauden 2016–2020 visiona on Maistuva, viihtyisä ja elinvoimainen maaseutu – hyvinvoivat suomalaiset. Toimintavuonna käynnistettiin uuden strategian työstäminen vuosille 2021–2025.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ohjaa ja koordinoi koko järjestön toimintaa. Se huolehtii mm. opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksen hakemisesta ja jaosta piirikeskuksiin, valvonnasta, raportoinnista ja tilityksistä. Keskus vastaa myös useiden alue rajojen ylittävistä ja valtakunnallisten hankkeiden hausta sekä hallinnoinnista. Tavoitekeskustelut piirikeskusten kanssa käydään syksyisin ja edellisvuoden toiminnan valtakunnalliset tulokset kootaan keväisin.

Toiminnan avaintulosalueita ovat ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonta, maise man- ja luonnonhoidon palvelut, yrityspalvelut ja järjestötoiminta sekä yhteisöllisyyden edistäminen. Vietintä sekä Koti ja maaseutu -lehti tukevat avaintulosalueiden tavoitteiden saavuttamista.

Toimintavuonna jatkui Hyppää hyvän kierteseen – vastuullisilla valinnoilla kestävää hyvinvointia - teema, jolla erityisesti haluttiin edistää kestävää kehitystä. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän avustuksen avulla edistettiin järjestön toimintaedellytyksiä ravitsemuksen, terveellisten elintapojen, alueiden ja elinympäristöjen elinvoimaisuuden ja kestävä kehityksen lisäämiseksi, osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämiseksi sekä syrjäytymisen torjumiseksi.

Ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonnan sekä maise man- ja luonnonhoidon palveluiden yhteisellä Ruokahukka ruotuun, katse vesistöihin -hankkeella jatkettiin edellisvuoden tapaan tiedon välittämistä kuluttajille yksilön mahdollisuuksista vaikuttaa ympäristön, erityisesti vesistöjen tilaan omilla valinnoillaan sekä edistää ravinteiden kierrätystä. Lähtökohtana oli ruokahävikin vähentäminen ja aktivoita vapaaehtoisia vesienhoitotyötä havainnollistamisen ja positiivisen viestinnän avulla. 2,5 vuotta kestäneen hankkeen aikana tavoitettiin kymmeniä tuhansia kuluttajia kasvotusten ja satoja tuhansia kuluttajia eri medioiden välityksellä.

Yrityspalveluissa yhtenä keskeisenä teemana oli elintarvikkeiden nimisuojaus. Suomalaisista maataloustuotteista ja elintarvikkeista 12 on saanut EU:n nimisuojuksen. Suomen tavoite on saada rekisteröityä 20 uutta maantieteellistä merkintää EU-tasolla vuoteen 2025 mennessä. Maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntijat yhteistyökumppaneineen ovat viestineet nimisuojuksesta ja auttaneet nimisuojuhakemusten tekemisessä eri puolilla Suomea. Yrittäjyydestä kiinnostuneille henkilöille oli tarjolla mm. matalan kynnyksen Portaat yrittäjäksi -valmennuksia. Kolmen vuoden aikana toteutettujen valmennusten ansiosta Suomeen on jo saatu uusia yrittäjiä.

Kestävä kehityksen edistäminen oli keskiössä myös järjestötoiminnassa. Jäsenyhdistykset jalkautuivat hävikkipöytien kanssa kauppoihin, kouluihin ja muihin julkisiin tiloihin havainnollistamaan kuluttajien vuosittain kotitaloudessa hukkaan heittämää ruoan määrää. Roskareippailu-kampanjalla yhdistettiin liikunta ja roskien kerääminen. Sadat kansalaiset reippailivat ja keräsivät teiden varsilta roskia tupakantumpeista aina patjoihin saakka. Vuoden lopussa Maa- ja kotitalousnaiset olivat mukana valtakunnallisessa kinkkute mpussa, joka innosti ennätysmäärän suomalaisia tekemään kiertotalousteon viemällä joulukinkkujen paistorasvat niille varattuihin keräyspisteisiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö, ympäristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, Maaseuturahasto, erisäätiöt ja yritykset sekä muut organisaatiot ovat rahoittaneet toimintaamme ja mahdollistaneet työmmet tämän yhteiskunnan eteen. Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen, piirikeskusten toimi- sekä luottamushenkilöt sekä tuhannet jäsenet ja muut vapaaehtoiset ovat tehneet ansiokasta työtä sen eteen, että meillä olisi maistuva, viihtyisä ja elinvoimainen maaseutu sekä hyvinvoivat suomalaiset. Lämmin kiitos kaikille!

HALLINTO

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n varsinainen kokous

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n varsinainen kokous pidettiin 21.11.2019 Vantaalla Faban (Faba Arkisto) tiloissa. Kokoukseen osallistui yhteensä 26 virallista kokousedustajaa ja 18 muuta henkilöä. Kokouksen puheenjohtajana toimi Elina Vaittinen Etelä-Suomen piirikeskuksesta.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen myöntämä Vuoden 2019 maise mateko -tunnustus luovutettiin Lahden kaupungille vieraslajien torjumisesta. Palkinnon vastaanottivat Mia Korhonen Luontoturvasta ja Markus Niemelä Lahden kaupungilta. Kilpailuun tuli yli 70 ehdotusta.

Vuoden 2019 Maa- ja kotitalousnaisten yhdistys -tunnustuspalkinto myönnettiin Kangasniemen maaseutuseura ry:lle/maa- ja kotitalousnaisille. Kangasniemen maaseutuseura on ollut aktiivinen verkostoituja ja toimija Kangasniemen kunnassa. Yhdistys on tehnyt ansiokasta yhteistyötä mm. koulujen, kunnallisen ruokahuollon, terveystarkastajan ja paikallisten yritysten kanssa ruokahävikin vähentämiseksi. Yhdistys myös järjestää, koordinoi ja hoitaa menestyksekkäästi suuriakin talkoourakoita. Aktiivisella viestinnällä sekä maa- ja kotitalousnaisten ilmettä hyödyntäen yhdistys tekee myös Maa- ja kotitalousnaisten järjestöä tunnetuksi.

Hallitus

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n hallitukseen kuuluivat toimintavuonna seuraavat henkilöt:

• puheenjohtaja	pääsihteerit Mervi Mäki-Neste (Etelä-Pohjanmaa)
• varapuheenjohtaja	maa- ja metsätalousyrittäjä Rauni Miettinen (Etelä-Suomi)
• jäsen	yrittäjä Eija Jukkola (Keski-Pohjanmaa)
• jäsen	kansanedustaja/kaupunginvaltuutettu Susanna Koski (Pohjanmaa)
• jäsen	kotitalousopettaja, yrittäjä Marttiina Sihvola (Etelä-Savo)
• jäsen	maa- ja metsätalousyrittäjä Tarja Tervo (Kainuu)
• jäsen, sihteeri	toiminnanjohtaja Mirja Hellstedt

Hallitus kokoontui toimintavuonna kuusi kertaa. Hallituksesta erovuorossa olivat Eija Jukkola ja Rauni Miettinen. Varsinaisessa kokouksessa 21.11.2019 hallituksen jäsen Rauni Miettinen valittiin jatkokon seuraavalle hallituskaudelle (2020–2022) ja uudeksi jäseneksi Riitta Huhtala Keski-Pohjanmaalta (toimintakausi 2020–2022).

JÄSENISTÖ

Jäsenjärjestöt

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n jäseniä ovat ProAgria Keskukset (11 kpl), ProAgria Keskusten Liitto sekä Lapin Maa- ja kotitalousnaiset ry. Paikallistason toimintayksiköitä, maa- ja kotitalousseuroja, maa- ja kotitalousnaisten osastoja tai muita vastaavia, järjestöllä oli 1 177. Uudesta jäsenrekisteristä saatiin jäsenten määräksi 27 108 henkilöä, mutta tieto on puutteellinen edelleen käynnissä olevan rekisteriuudistuksen takia.

Kunniajäsenet

Kunniajäseniä ovat emäntä Pirkko Kallio (Nivala) vuodesta 2003, maanviljelysneuvos Marja Kallio (Laukaa) vuodesta 2009 sekä maakuntaneuvos Eeva Nurmi (Humppila) vuodesta 2013.

TOIMIHENKILÖT

Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen palveluksessa työskentelivät vuonna 2019 seuraavat henkilöt:

- toiminnanjohtaja, päätoimittaja Mirja Hellstedt
- kehityspäällikkö Sanna Hiltunen 15.2.2019 saakka
- talous- ja hallintopäällikkö Sari Jääskeläinen
- kehitysjohtaja (maiseman- ja luonnonhoito) Leena Lahdenvesi-Korhonen
- toimituspäällikkö Tuula Lehtonen (Koti ja maaseutu -lehti) äitiysvapaalla 20.2.2019 alkaen
- toimituspäällikkö (vs.) Tiina Makkonen 11.2.2019 alkaen
- kehityspäällikkö (ruoka, ravitsemus ja kotitalous) Katja Pethman, toimivapaalla 1.8.-31.12.2019
- kehityspäällikkö (vs. ruoka, ravitsemus ja kotitalous) Marita Suontausta 2.9.-31.12.2019
- harjoittelija Kaisa Tolonen 7.8.2019 saakka
- järjestöpäällikkö Helena Velin
- viestintäpäällikkö Susanna Winqvist 5.8.2019 alkaen

Jäsenyys / edustus eri toimielimissä ja organisaatioissa

Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen henkilöstö on ollut edustettuina toimintavuonna mm. seuraavissa toimielimissä:

- Alfred Kordelinin säätiön Jaakko Kolmosen rahasto, jäsen Mirja Hellstedt
- Green Care Finland ry:n hallitus, jäsen Mirja Hellstedt
- Kotitalous- ja kuluttajaneuvottelukunta, jäsenet Mirja Hellstedt ja Katja Pethman
- Kotitalouksien omatoimisen varautumisen järjestötoimikunta (Kova), jäsen Helena Velin
- Kouluruokaverkosto (OPH), jäsen Katja Pethman
- Kulttuuriympäristöviestinnän yhteistyöryhmä Kyvyt, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Lumovesi-ohjausryhmä, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Maaseudun tukiverkon ohjausryhmä, jäsen Mirja Hellstedt
- Maatalouskoneiden tutkimussäätiön hallintoneuvosto, jäsen Helena Velin
- Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden nimisuojausryhmä (MMM), jäsen Mirja Hellstedt
- Maito ja terveys ry:n hallitus, jäsen Mirja Hellstedt
- Maitohygienialiiton johtokunta, jäsen Mirja Hellstedt
- Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman seurantakomitea, jäsen Mirja Hellstedt, varajäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Museoviraston luontorinki, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Museoviraston muinaisjäännösten hoidon asiantuntijarinki, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Naisjärjestöjen Keskusliitto, MKNK jäsenjärjestö, toiminnantarkastaja Mirja Hellstedt
- Naisten Valmiusliitto hallitus, jäsen Mervi Mäki-Neste, varajäsen Mirja Hellstedt
- Perinne Elo, työryhmä, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Ruokakasvatusverkosto (MMM), jäsen Katja Pethman
- Työtehoseuran RuokaAkatemian viestintätyöryhmä, jäsen Mirja Hellstedt
- Työtehoseuran valtuuskunta, jäsen Mirja Hellstedt
- Työ- ja elinkeinoministeriön Kuluttaja-asiaineuvottelukunta, jäsen Mirja Hellstedt, varajäsen Helena Velin
- Vieraslajiasioiden neuvottelukunta (MMM), jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, varajäsen Mirja Hellstedt
- Vieraslajiasioiden neuvottelukunta (MMM), viestintäjaosto, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Viherympäristöliiton viheralan neuvottelukunta VihNe, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Viherympäristöliiton puunhalausviikon järjestelytoimikunta, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Walter Ehrströmin säätiön hallitus, jäsen Mirja Hellstedt
- ympäristöministeriön Ravinteet kierto -hankkeiden viestijäverkosto, jäsen Susanna Winqvist

TUKIPALVELUT

Taloushallinnon palveluista vastasi oma talous- ja hallintopäällikkö. IT-tukipalvelut ostettiin Mtech Digital Solutions Oy:ltä ja graafista suunnittelua ostettiin ProAgria Keskusten Liitto ry:ltä.

TILINTARKASTAJAT

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n tilintarkastajana toimi tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab.

JULKAISUT

KOTI ja maaseutu -lehti

Toimituspäällikkö Tuula Lehtonen vastasi lehden suunnittelusta, toimitusprosessista ja yhteyksistä avustajiin ja asiamiehiin helmikuussa alkaneeseen äitiysvapaaseen saakka. Hänen sijaisenaan on toiminut Tiina Makkonen. Lehden taittopalvelu ostettiin ProAgria Keskusten Liitosta. Lehteä taittoivat Birgitta Salminen ja Päivi Jokimies. Ilmoitusmyynnistä ja yhteyksistä Jaicom Tilaaajapalveluun vastasivat talous- ja hallintopäällikkö, toimituspäällikkö ja toiminnanjohtaja-päätoimittaja. Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen ja piirikeskusten ruoka-asiantuntijat osallistuivat lehden Ruokaneuvot-sivujen suunnitteluun ja toteutukseen.

Lehti ilmestyi toimintavuotena 60-sivuiseena ja 8 kertaa. Vuoden 2019 lopussa lehdellä oli tilaajia noin 6 950, joista vapaakappaleiden saajien osuus oli noin 400. Lukijatutkimuksen mukaan jokaisessa tilaajataloudessa Koti ja maaseutu -lehteä lukee keskimäärin 2,7 lukijaa, joten kullakin numerolla on noin 20 000 lukijaa.

Lehteä rahoitettiin edelleen ensisijaisesti tilausmaksuilla. Mainostilaa myivät omien resurssiensa puitteissa päätoimittaja ja toimituspäällikkö sekä kesäkuun ja lokakuun välisenä aikana seinäjokelainen yritys MainosSeppo, joka sai hankittua useita ilmoituksia etenkin marraskuun lopun juhlanumeroon. Yrityksen kokonaismyynti jäi kuitenkin kulujeen jälkeen niin vähäiseksi, että ilmoitusmyynnin ostaminen ulkopuolelta todettiin kannattamattomaksi.

Uutena markkinointimateriaalina tehtiin ilmoittajille tarkoitettu esite, joka päivitettiin vuoden lopussa tilauslipukkeen kanssa vuoden 2020 versioon.

Lehti solmi alkusyksyllä yhteistyösopimuksen K-ryhmän Pirkka-tuotemerkin kanssa, minkä ansiosta Kesko sitoutui ostamaan syksyn ja vuoden 2020 lehtien takasivut mainostilakseen. Lehdessä on myös Pirkka-merkin ostamia advertoriaaleja ja lukijakilpailupalkintoja. Syksyllä lehti sopi yhteistyöstä myös Lankamaailman kanssa. Sopimuksen mukaan lehti saa yrityksestä vuoden 2020 aikana ilmaiseksi käsityöohjeita ja lukijakilpailupalkintoja.

Toimintavuonna lehteä kehitettiin sijaistavan toimituspäällikön johdolla pitkin vuotta visuaalisesti tunnistettavampaan ja esteettisesti innoitavampaan suuntaan. Tekstien editointiin ja stilisointiin panostettiin paljon, jotta heti ensi silmäyksellä lukija kokisi tarvetta ja halua tarttua aiheisiin tarkemmin. Erityisen paljon kiinnitettiin huomiota otsikointeihin ja nostojen huomioarvoon.

Lehti hankki julkaistavan materiaalin luotettaviksi toteutilta ammattivustajilta. Mukaan rinkiin tuli vuoden aikana useita uusia tekijöitä. Toimituspäällikkö teki osan jutuista. Hän osallistui aktiivisesti myös kuvamateriaalin tekoon (mm. kansikuvia). Kuvapankkikuvien käyttö väheni vuoden aikana ja kahden eri kaupallisen kuvapankin käytöstä luovuttiin vuoden aikana kokonaan.

Vuonna 2019 lehdessä käsiteltiin monin eri tavoin Maa- ja kotitalousnaisten osaamista ja kampanjoita. Kesästä alkaen alettiin julkaista joka toisessa numerossa Lumoava maisema -juttusarjaa, jossa esitellään valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Juttusarjan keskeisenä tavoitteena on nostaa maisema-asiantuntijoiden työ näytävästi esille.

Jokaisessa numerossa oli Hyppää hyvän kiepteeseen -aiheinen juttu/juttuja (muun muassa kevään Roskareippailu-kampanja). Myös muun muassa Ruokahukka ruotuun, katse vesistöihin ja maisematekijöihin aihe (vieraslajien torjunta) saivat hyvin tilaa lehdessä.

Lehden ruokaohjeet olivat Maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntijoiden laatimia. Maija Silvennoisen Kauhan varressa -ruokapalsta oli myös joka numerossa.

Lehden vuosi 2019 huipentua 80-vuotisjuhlalehteen, joka oli toimintavuoden viimeinen numero. Juhlanumerossa oli tavallista enemmän sivuja (+8) ja siinä oli yhteensä aukeaman verran onnitteiluilmoituksia tai muita ilmoittajien mainoksia. Lehden sisältö painottui Maa- ja kotitalousnaisten asioihin ja varsinkin lehden 80-vuotiaaseen taipaleeseen.

Loppuvuonna järjestettiin juhlavuoteen liittyvä markkinointikampanja, jonka aikana uuden kestopalauksen hankkija sai lehden ensimmäisen tilausvuoden alennettuun 40 euron hintaan (norm. 54 €).

Lukijapalautteen perusteella lukijat olivat vuonna 2019 erittäin tyytyväisiä Koti ja maaseutu -lehteen. Eniten hyvää palautetta lehti sai jutuista, joissa kehoitettiin maaseudun pienistä yrittäjistä. Myös monet hyvinvointiaiheet ja human interest -artikkelit saivat paljon huomiota lukijoilta.

Lehden tiedot päivittyivät ja jokainen uusi numero esiteltiin lehden kotisivuilla. Myös Maa- ja kotitalousnaisten somekanavissa lehden asiat näytettyivät säännöllisesti muutaman kerran kuukaudessa. Vuoden lopussa lehden omassa Instagramissa oli noin 250 seuraajaa.

Lehden ilmoittelua tehtiin omassa lehdessä, Maatalouskalenterissa ja ProAgrian alueellisissa lehdissä.

Muut julkaisut ja aineistot

Koti ja maaseutu -lehden lisäksi on tuotettu avaintulosalueittain neuvontatyötä tukevia viestintä- ja markkinointimateriaaleja. Niistä kehoitetaan myöhemmin eri avaintulosalueiden toiminnan tulosten raportoinnin yhteydessä.

Maa- ja kotitalousnaisten kalenteri 2020

Toimintavuonna toteutettiin kalenteri vuodelle 2020 yhteistyössä K-ryhmän Pirkan kanssa. Maa- ja kotitalousnaisten osalta kalenteriin kirjattiin mm. ruoanvalmistukseen ja ravitsemukseen liittyviä vinkkejä, Koti ja maaseutu -lehden ilmeistymisajankohdat ja erilaisia tapahtumia. Kalentrista otettiin 4 000 kappaleen painos ja sitä toimitettiin piirikeskustoille sekä erillisryhmille mm. kaikille kansanedustajille.

Kuva 1. Maa- ja kotitalousnaisten kalenteri 2020.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Naiset maaseudun tulevaisuutta rakentamassa – suomalais-saksalainen seminaari Kainuussa 25.9.2019

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus järjesti yhteistyössä Kainuun sekä Oulun maa- ja kotitalousnaisten piirikeskusten kanssa Naiset maaseudun tulevaisuutta rakentamassa – suomalais-saksalaisen seminaarin Paltamossa 25.9.2019. Seminaari oli jatkumoa Pohjois-Suomen ja Baden-Württembergin jo lähes 30 vuotta jatkuneelle yhteistyölle. Seminaarissa verkostoiduttiin, jaettiin kokemuksia ja esiteltiin yritystarinoita samalla etsien uusia keinoja rakentaa elävää ja monimuotoista maaseutua. Seminaariin osallistui lähes 40 henkilöä, joista kolme tuli Saksasta. Saksasta saapuvaa delegaatiota johti kansliapäällikkö Friedlind e Gurr-Hirsch Baden-Württembergin maatalousministeriöstä. Suomesta seminaarin puhujina olivat mm. Harvaan asutun maaseudun asiantuntijaryhmän puheenjohtaja, Kuhmon kaupunginjohtaja Tytti Määttä, Team Finland kasvu- ja kansainvälistymiskoordinaattori Mari Möttönen, Kainuun elinkeino-, liike- ja ympäristökeskuksesta (ELY) sekä Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n toiminnanjohtaja Mirja Hellstedt. Saksalaisten kollegoiden vierailuun Suomessa 24.–26.9. sisältyi myös tapaamisia pääkaupunkiseudulla ja Oulussa. Paltamoon Gurr-Hirsch lähetti videotervehdyksen. Seminaarin antia pidettiin erittäin hyvänä. Saksan ja Suomen maaseudulla todettiin olevan samoja vahvuuksia ja haasteita. Osallistajat kokivat tärkeimmäksi anniksi tiedon saamisen toisen maan maaseudun asioista, yhteistyön sekä kummankin maan erilaiset yritysesitteilyt. Eräs osallistujista tote si palautteissa: ”Opin erityisesti sen, että meidän pitää olla ylpeitä maaseudusta ja osaamisestamme ja jättää pois turha vaatimattomuus. Puoliamme ei pidä kukaan muu kuin me itse”. Yhteistyön toivottiin jatkuvan myös tulevaisuudessa. Seminaari toteutettiin opetus- ja kulttuuriministeriön tuella.

Kuva 2. Naiset maaseudun tulevaisuutta rakentamassa -seminaarin osallistajat.

TOIMINTA ERI AVAINTULOSALUEILLA

RUOKA-, RAVITSEMUS- JA KOTITALOUSNEUVONTA

Maa- ja kotitalousnaiset edistävät kestävästä kehityksestä, resurssiviisautta ja kiertotaloutta toiminnassaan. Toimintavuoden aikana Maa- ja kotitalousnaisten Keskus, piirikeskukset sekä paikallisyhdistykset ja jäsenet ovat toimineet aktiivisesti mm. kasvisten käytön lisäämiseksi, ruokahävikin vähentämiseksi, liikunnan lisäämiseksi ja erilaisen osaamisen vahvistamiseksi. Kestävän kehityksen edistämiseen tähtäävä Hyppää hyvään kiepteeseen -teema näkyi maa- ja kotitalousnaisten toiminnassa mm.

- ruokakursseilla, luennoilla, webinaareissa, messuilla, neuvontatilaisuuksissa ja tapahtumissa sekä sosiaalisessa mediassa
- ruokahävikin vähentämiseen tähtäävässä valtakunnallisessa kampanjonnissa
- lähialueille tehdyillä retkillä ja opintomatkoilla
- valtakunnallisella roskareippailukampanjalla
- Ruokahukka ruotuun, katsevesistöihin -hankkeen hukantorjuntapartiossa.

Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö, ympäristöministeriö, muu erillinen rahoitus

Kiertotalouden ja kestävästä kehityksestä periaatteiden sekä terveellisten elintapojen mukaiset ruokavalinnat

- **Ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvontaa**

Yhteistyössä piirikeskusten ruoka-asiantuntijoiden kanssa on kehitetty ja pidetty eri-ikäisille kuluttajille erilaisia ruokakursseja, -luentoja, -koulutuksia, -havaintoesityksiä, joissa on kannustettu kasvisten ja palkokasvien käytön lisäämiseen, puhuttu lähiruoan ja särkealojen puolesta sekä ohjeistettu ruokahävikin vähentämiseen. Ruoka- ja ravitsemusneuvonnan tilaisuuksia ja tapahtumia järjestettiin eri puolilla Suomea yhteensä 499 ja niillä tavoitettiin lähes 16 000 kuluttajaa. Tilaisuuksilla ja tapahtumilla on ollut vaikuttavuutta mm. ruokaosaamisen vahvistumiseen, lähiruoan käytön lisääntymiseen sekä kuluttajien ja tuottajien vuorovaikutuksen lisääntymiseen. Yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston kotitalousopettajakoulutuksen opiskelijan kanssa tuotettiin Leipämatka maakuntiin -neuvonta-aineisto. Piirikeskuksissa tuotettiin myös digitaalisia neuvonta-aineistoja, joiden aiheina oli mm. heinänsorsaa järveltä pöytään, erilaiset omenalajikkeet ja omenoiden monipuolinen käyttö, EU:n ruoka-apu, monipuolinen herme, luonnontuotteet ja niiden kerääminen. Aineistoja on hyödynnetty mm. sosiaalisessa mediassa ja ne ovat katsottavissa YouTubessa. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö.

Kuvat 3–5. Tuotettuja ruokaneuvonta-aineistoja hyödynnettiin mm. ruokakursseilla.

- **Ruokahukka ruotuun, katse vesistöihin - kuluttajien kannustaminen ravinteiden kierrätystä parantavaan toimintaan maaseudulla**

Ruokahukka ruotuun, katse vesistöihin -hankkeen (2017–2019) päätavoitteena oli tuoda kuluttajille tietoa yksilön mahdollisuuksista vaikuttaa ympäristön, erityisesti vesistöjen tilaan, omilla valinnoillaan ja edistää ravinteiden kierrätystä. Tavoitteena oli vähentää ruokahävikkiä ja aktivoida vapaaehtoisia vesienhoitotyötä havainnollistamisen ja positiivisen viestinnän avulla.

Hankkeen menetelminä olivat jatkuva, aktiivinen, käytännönläheinen ja kiinnostava viestintä ja neuvonta sekä sähköisissä kanavissa että käytännönläheisissä koulutuksissa ja tapahtumissa. Hankkeen verkkosivulle tuotettiin laaja kokonaisuus tietoa ruokahävikistä, ruoan vesistövaikutuksista ja vesistöjen hoidosta. Lisäksi menetelmänä oli vapaaehtoisten sitouttaminen ja aktivoiminen hankkeen toteutukseen. Vapaaehtoiset järjestivät omatoimisesti Ruokahukka ruotuun -tapahtumia, osallistuivat koulutusten ja tapahtumien järjestelyihin yhdessä asiantuntijoiden kanssa sekä toimivat itse ruokahävikin vähentämiseksi osana hankkeessa kehitettyä Hukantorjuntapartioita. Hanke toteutui pääpiirteittäin hanke suunnitelman mukaisesti.

Valtakunnallinen hanke työ näkyi kattavasti käytännön tapahtumissa eri puolilla maata ja valtakunnallisissa sekä alueellisissa viestintäkanavissa. Hankkeen infotapahtumilla ja ruokakoulutuksilla tavoitettiin yhteensä yli 50 000 osallistujaa. Webinaarit tavoittivat 900 katsojaa. Viestinnällä muun muassa sosiaalisessa mediassa ja paikallisella, alueellisella sekä valtakunnallisella medianäkyvyydellä tavoitettiin miljoonia kontakteja. Vapaaehtoistyötä hankkeessa tehtiin yli 3 000 tuntia. Kuvassa 6. on esitetty yhteenveto hankkeen tuloksista. Rahoitus: ympäristöministeriö

Kuva 6. Ruokahukka ruotuun, katse vesistöihin -hankkeen tulosten yhteenveto.

- **Future Crops – tietoa uusien kasvien tuotannosta, käytöstä, liiketoimintamahdollisuuksista sekä suhteesta ihmisiin**

Luonnonvarakeskuksen ja muiden yhteistyökumppaneiden¹ kanssa jatkettiin Future Crops – Uusia kasvilajeja ja tuotantoon, tietoa ja elämyksiä kysynnän ja liiketoiminnan tueksi -hanketta. Sen tavoitteena on ollut mm. edistää erikoiskasvien tuotantoon, jatkojalostukseen ja raaka-aineen käyttöön liittyvän tiedon välitystä tapahtumien avulla sekä vahvistaa erikoiskasvikulttuuria mm. keräämällä ruuanvalmistusohjeita ja perinnetietoa sekä järjestämällä neuvontatilaisuuksia liittyen

¹ mm. Ammattiopisto Livia, Kulttuuriryhdistys Kuvio ja Suomen maatalousmuseo Sarka

erikoiskasveihin. Toimintavuoden aikana on oltu yhteistyökumppanina mm. seuraavissa tilaisuuksissa:

- 3.3. Helsingin Kukkatalon kukkamarkkinoilla - paikalla MKNK:n järjestöpäällikkö Helena Velin ja Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntija Suvi Malin. Esitteilypisteellä vieraili noin 300 asiasta kiinnostunutta henkilöä.
- 5.3. Erikoiskasvien tutuksi tekeminen Luonnonvarakeskuksessa Jokioisilla. Esillä oli kasveja ja tarjolla tietoa sekä maistiaisia tattarista, lupiinista, kvinoasta ja härkäpavusta. Tilaisuus tavoitti n. 50 henkilöä.
- 4.–6.10. Turun ruoka- ja viinimessut yhteistyössä Luke'n, Turun Yliopiston ja pientuottajien kanssa. Pientuottajista oli mukana joukko erikoiskasviyrityksiä, kuten Birkkalan tila (spelttituotteet), Koivunalhon luomutila (makealupiinituotteet), Murtolan HamppuFarmi (öljyhampputuotteet), Rainingon Luomutila (kvinoatuotteet), Siimeksen luomutila (myllytuotteet), Vihreä Härkä (härkäpaputuotteet) ja VoimaPapu (härkäpaputuotteet). Edellisten ruokatapahtumien tavoin (Helsinki, City-market; Tampere kädentaitomessut, Häme Jokioinen) myös Turun ruokamessuilla kysehtiin kävijöiltä kasvisraaka-aineiden käytöstä. Vastauksia saatiin noin 300. Ruokamessuilla hankkeella oli oma piste, jossa MKN maistatti kävijöitä erikoiskasveista tehtyjä ruokia. Hankevällä oli ilo tarjota maistiaisia myös Turun kirjamessujen koordinaattorille Jenni Haukiolle.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus on koordinoitunut yhteistyötä ja toimintaa maa- ja kotitalousnaisten osalta. Käytännön työtä ovat tehneet Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen Maa- ja kotitalousnaiset. Rahoitus: Luke / Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma 2014–2020.

Ruokakasvatusta, yhteisöllisyyttä ja osaamisen jakamista

• Ruokatreffit keittiössä! -ruokapajat

Yhteistyössä Etelä-Suomen, Kainuun, Keski-Suomen, Länsi-Suomen, Oulun ja Pohjois-Savon maa- ja kotitalousnaisten piirikeskusten kanssa toteutettiin 28 ruokapajaa syrjäytyneille tai syrjäytymisuhan alla oleville nuorille Keski-Suomessa, Kainuussa, Kymenlaaksossa, Pirkanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa ja Satakunnassa. Työpajoissa tavoitettiin yli 200 nuorta sekä ohjaajia tai muista aikuisia noin 60. Lisäksi työpajojen yhteydessä tavoitettiin arviolta saman verran muita nuoria ja aikuisia, jotka tutustuivat pajojen yhteydessä toteutettuihin ruoka-neuvontapisteisiin. Ruokapajojen ensisijainen tavoite oli kannustaa nuoria ruoanvalmistukseen, joten jokaisessa ruokapajassa valmistettiin ruokaa. Lisäksi keskusteltiin ravitsemusasioista. Pajoissa käytettiin havainnollistavia neuvontamenetelmiä ja -välineitä, kuten esimerkiksi sokeripalanäyttelyä ja päivittäistä kasvien määrää havainnollistavia ”Puoli kiloa päivässä” -näyttelyjä vaakaa tai annostarjotinta hyödyntäen. Neuvonnassa huomioitiin mahdolliset erityisvaikeudet, sosiaaliset ja mielenterveyden ongelmat.

Länsi-Suomen Maa- ja kotitalousnaiset tuottivat Satakunnan ruokapajoista esitteilyvideon, joka löytyy osoitteessa <https://youtu.be/NbxZ37deTY>. Projektista viestitettiin Maa- ja kotitalousnaisten verkkosivuilla osoitteessa maajakotitalousnaiset.fi/ruokatreffitkeittiössä. Lisäksi viestitettiin sosiaalisen median kanavissa, erityisesti Instagramissa, Facebookissa ja Twitterissä aihe tunnisteella #ruokatreffitkeittiössä. Työpajoista lähetettiin valtakunnallinen mediatiedote, jonka ansiosta Ruokatreffit-työpajat pääsivät mm. YLE Uutiset Lounais-Suomi -lähetykseen 11.6.2019.

Ruokatreffit keittiössä -ruokapajat saivat erittäin hyvän vastaanoton. Seuraavassa kokemuksia ja palautetta ruokapajoja toteuttaneilta asiantuntijoilta sekä nuorilta osallistujilta:

- ”Haastava saada sovittu määrä nuoria paikalle sovittuna aikana tarvitsevat paljon ohjausta ja menu suunniteltava sen mukaan.”
- ”Yksi tyttö sanoi, ettei osaa mitään ja purskahti itkuun. Tänään hän onnistui hyvin ja ohjaajan mukaan päivä oli hänelle hyvin merkityksellinen.”
- ”Ruoanlaitto oli hauskaa, vaikka ahdisti. Alkupuhe oli kiva, eiliian saarnaava vaan kiva tietoisuus. Ruokaa oli riittävästi. Yhteenveto: Onnistuneet ja kivat treffit. Maseunnusta ja sosiaalisia tilanteita pelkäävälle raskas, mutta ylitytse pääsemätön. Kiitos tutun porukan. Hauskaa oli. Kiitos Siitä :)”

- ”Hauskaa oli. Samalla pystyi myös hie man tutustumaan uusiin ihmisiin. Ruokatreffit keittiössä oli onnistunut. Mukavaa yhdessä tekemistä, hyvässä ohjauksessa. Ja mikä lopputulos! Hyvä ruoka parempi mieli! Oli kyllä tosi hienoa taas pitkästä aikaa tehdä porukalla kyseisen ajanvieton yhteydessä kotitalousruokaa yhdessä ja vielä tosi hienon hyvän päivän aikana.”

Rahoitus: Tampereen Talouskoulun säätiö ja opetus- ja kulttuuriministeriö

• **Luontoaskel hyvinvointiin -ruokakasvatuskoulutukset**

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry toteutti Luontoaskel hyvinvointiin -projektin yhdessä Maa- ja kotitalousnaisten Etelä-Suomen, Keski-Suomen ja Oulun piirikeskusten, Ruokakasvatustyöryhmien Ruukku ry:n sekä Itä-Suomen yliopiston ruokakasvatuksen tutkijoiden Sanna Talvian ja Kaisa Kähkösen kanssa. Lisäksi projektiin antoi asiantuntijapanoksensa Suomen Sydänliiton asiantuntija.

Projektin tavoitteena oli tukea kiertotaloutta ja lisätä terveydelle edullista mikrobistoa lasten elimistössä uudistamalla syömistä ja ruokakasvatusta kokonaisvaltaisesti, tarjoamalla lapsille monipuolisia luontokontakteja ja positiivisia luontolämyksiä sekä minimoimalla ruokahävikkiä ja edistämällä jätteiden paikallista hyödyntämistä. Projektilla pyrittiin myös merkittävään aseiden ja käyttäytymisen muutokseen ja sen avulla kaupungistumisen aiheuttamien terveys- ja hyvinvointiuhkien pienentämiseen. Toiminta koostui neljästä seuraavasta osiosta:

1. Koulutusmoduulin suunnittelu syksyllä 2018
2. Vuorovaikutukselliset pehdytys- ja työnohjaustilaisuudet päiväkotien henkilöstölle viidessä kokeilupäiväkodissa alkuvuonna 2019
3. Tilannekatsauspuhelut ja tuki kokeilupäiväkodeille keväällä 2019
4. Koulutukset verkkopäiväkodeille / avoimet koulutustilaisuudet syksyllä 2019

Projektin tuloksena on syntynyt koulutuskokonaisuus ruokakasvatuksesta ja Luontoaskel hyvinvointiin -toimintamallista. Koulutus sai hyvän vastaanoton päiväkodeissa, ja sen ansiosta projektissa mukana olleet päiväkodit lähtivät toteuttamaan innokkaasti ruokakasvatusta ja lisäämään luontokontakteja. Rahoitus: maa- ja metsätalousministeriö.

• **Kädet multa**

Kädet multa – aktiivisen ruokakansalaisuuden toimintamalli varhaiskasvatukseen, kouluhin ja paikallisyhteisöihin -hanke sai rahoituksen ympäristöministeriöstä ja käynnistyi syksyllä 2019. Hankkeen päätavoitteena on kehittää ravinteiden kierrätystä lisäävä aktiivisen ruokakansalaisuuden toimintamalli varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja paikallisyhteisöihin sekä viestiä siitä. Hankkeessa tuotetaan konkreettinen toimintamalli, joka sisältää mm. toimintaohjeet ja materiaalit päiväkodeille, kouluille ja muille toimijoille verkkosivuilla, viestintä- ja aktivointimateriaalia paikallistoimijoille, materiaalia vanhemmille ja muille lasten lähipiirissä toimiville (esim. isovanhemmat), koulutuksen, jota toteuttavat Maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntijat ja neuvonta- ja markkinointivideoita. Hanke tavoittaa kehitys- ja koulutustyöllä vähintään 60 varhaiskasvatukseen tai perusopetuksen toimipaikkaa, 600 aikuista ja 3000 lasta sekä viestinnällä mittavasti laajempaa joukkoa. Rahoitus: ympäristöministeriö

• **Ruoka-asiantuntijoiden osaamisen vahvistaminen**

Maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntijoiden verkostoa ja osaamista vahvistettiin järjestön kaikkien asiantuntijoiden yhteisillä koulutuspäivillä (23.–24.1.), kuukausittaisilla webex-koulutuksella/suunnittelu-/arviointitilaisuudella. Koulutuspäivien aihealueina oli mm. ilmastonmuutos, kestävä ruokavalinnat, elävää kuvaa viestintään: video kuvaus ja ditointi puhelimella sekä nimisuoja järjestelmän käyttöönoton laajentaminen Suomessa. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Ruokaneuvot

Ruokaneuvot-konsepti jatkui tuottaen 8 kertaa vuodessa seonginmukaisen ruokakokonaisuuden kuvineen. Kokonaisuuksia hyödynnettiin mm. Koti ja maaseutu-lehdessä, nettisivuilla ja

sosiaalisessa mediassa (mm. Facebook ja Instagram). Ruokaneuvot on osa ruoka-asiantuntijuuden brändäystä. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Kuva 7. Vuoden 2019 ruoka-asiantuntijoiden kasvoiksi nostettiin Kaisa Myllykangas (Oulun Maa- ja kotitalousnaiset), Mari Mäenpää (Länsi-Suomen Maa- ja kotitalousnaiset), Jenni Kunnaala (Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaiset) sekä Mervi Kukkonen (Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset).

Yritysyhteistyö

Yritysyhteistyötä tehtiin K-ryhmän ja MetsäGroupin kanssa. Uusia toimintamuotoja ja kumppanuuksia pyrittiin kehittämään erityisesti Hyppää hyvän kierteseen -teemalla ja yhteistyöstä neuvoteltiin useamman toimijan kanssa.

MAISEMAN- JA LUONNONHOIDON PALVELUT

Tuotekehitys ja osaamisen kehittäminen

MKN maisemapalveluissa toimiseuraavat kaksi valtakunnallista palveluehitysryhmää: 1. kulttuuriympäristö ja maisema ja 2. luonnon monimuotoisuus. Ryhmissä arvioitiin maiseman- ja luonnonhoidon nykyisiä palveluita ja tuotteita sekä arvioitiin tulevaisuuden tarpeita ja vaihtoehtoja tulevaisuuden palveluratkaisuksi. Kehitystyön tavoite oli vahvistaa asiantuntijoiden osaamista ja yhteistyötä yli keskusrajojen ja tukea asiantuntijoiden erikoistumista. Maisemapalveluiden valtakunnallisesta sosiaalisen median viestinnästä vastasi erillinen viestintäryhmä. Palveluehitystyö lisäsi asiantuntijoiden ja maakuntien välistä yhteistyötä. Ryhmissä ylläpidettiin yhteisiä referenssejä. Palveluehitystä ja viestintäyhteistyötä toteutettiin piirikeskusten rahoituksella.

Vuoden maisemateko-kilpailua kehitettiin yhdessä maisema-asiantuntijoiden kanssa. Laadittiin esittelyvideo ja markkinointimateriaalia kilpailun tunnettavuuden lisäämiseksi.

Vuoden aikana järjestettiin kuusi webex-koulutusta ajankohtaisista ja asiantuntevista syventävistä aiheista. Asiantuntijoille järjestettiin lisäksi koulutuspäivä aiheella: Ilmastomuutos vaatii meiltä uusia tekoja sekä erillinen koulutuspäivä vieraslajien hallinnasta, hoidon suunnittelusta sekä yhteistyöstä. Maisema-asiantuntijat osallistuivat myös uusiin ympäristöhallinnon ja museotoimijoiden järjestämiin kulttuuriympäristön koulutus- ja neuvottelupäiviin. Koulutuksilla ja tapaamisilla lisättiin asiantuntijoiden yhteistyötä, verkostoitumista ja toisilta oppimista. Osaamisen kehittämistä toteutettiin opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella.

Vuoden maisemateko-kilpailu

Viidennen kerran järjestetyn Vuoden maisemateko-kilpailun teemana oli "Suuret suomalaiset vieraslajitalkoot". Vuoden maisematekokilpailu haastoi suomalaisia tunnistamaan ja torjumaan haitallisia vieraslajeja. Maakunnalliset voittajat kilpailivat valtakunnallisesta tunnustuspalkinnosta. Kilpailun raati nosti Lahden kaupungin valtakunnalliseksi voittajaksi 17 maakunnallisen tunnukseen saaneista teoista.

Kilpailuun ilmoittautui kaikkiaan 71 ryhmää, jotka järjestivät yli 170 talkootapahtumaa. Koko maassa torjuttiin eniten jättipalsamia ja lupiinia. Muita torjuttuja lajeja olivat muun muassa kurturuusu, japanintatar, viitapihlaja-ange rvo, kanadanvesirutto ja ruttojuuri. Suurin osa torjuntatoista tehtiin taajamien ja kylien julkisissa kohteissa sekä tien- ja radanvarsilla.

Voittajateon valitsivat ympäristöneuvos Tapio Heikkilä ympäristöministeriöstä, asiantuntija Petra Heikkinen opetus- ja kulttuuriministeriöstä, johtava metsäasiantuntija Panu Kunttu WWF:stä, neuvotteleva virkamies Johanna Niemivuo-Lahti maa- ja metsätalousministeriöstä ja Maa- ja kotitalousnaisten Keskusten viestintäpäällikkö Susanna Winqvist. Kilpailua toteutettiin opetus- ja kulttuuriministeriön tuella.

Kuva 8. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus myönsi Vuoden 2019 maisemateko -tunnustuksen Lahden kaupungille. Lahden kaupunki on torjunut suunnitelmallisesti haitallisia vieraslajeja usean vuoden ajan hyvin laajalla alueella. Valintaraati arvosti erityisesti Lahden kaupungin kunnianhimoista tavoitetta hävittää kaikki torjuttavat vieraslajit kokonaan koko kaupungin alueelta. Lahdessa on myös tiedotettu ja koulutettu aiheesta esimerkillisen monipuolisesti (Kuva. Miia Korhonen)

Hankkeet

Maiseman- ja luonnonhoidon palveluilla toteutettiin useaa kulttuuriympäristön resurssiviisasta hoitoa ja luonnonmonimuotoisuuden edistämistä tukevaa hanketta.

Ruokahukka ruotuun, katse vesistöihin 2017–2019

Maa- ja kotitalousnaisten ja Vesistökuunnostusverkoston yhteisen Ruokahukka ruotuun, katse vesistöihin -hankkeen päätavoitteena on tuoda kuluttajille tietoa mahdollisuuksista vaikuttaa ympäristön, erityisesti vesistöjen tilaan omilla valinnoillaan sekä edistää ravinteiden kiertäytystä. Tavoitteena on vähentää ruokahävikkiä ja aktivoida vapaaehtoisia vesienhoitotyötä havainnollistamisen ja positiivisen viestinnän avulla. Toimintavuonna järjestettiin 30 rantatapahtumaa laajalla yhteistyöllä, yhteistyössä oli mukana kalastus, ympäristö-, ja mm. metsätoimijoita, yhdistyksiä, yrittäjiä ja muita hankkeita. Tapahtumissa oli osallistujia lähes 1 000.

Hankkeessa jalkautettiin myös vuonna 2016 laadittua Rannat kuntoon -toimintamallia, missä rantojen kunnostusta suunnitellaan ja toteutetaan laajalla yhteistyöllä maaseudun maanomistajien, asukkaiden ja sidosryhmien kanssa. Ympäristöministeriö rahoittaa hanketta Ravinteiden kierrätyksen edistämistä ja Saaristomeren tilan parantamista koskeva ohjelmasta. Hanke toteuttaa hallituksen Kiertotalouden läpimurto ja puhtaat ratkaisut käyttöön -kärkihanketta. Hanketta rahoittavat Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto ja Hämeen ja Uudenmaan Ely-keskukset.

Paimennuspalveluista uutta yrittäjyyttä maiseman- ja luonnonhoitoon

Paimennuspalvelut-hankkeessa koottiin keskieuropalaisia maisemalaidunnuksen toimintamalleja ja kustannusrakennetta sekä niiden käyttökelpoisuutta Suomen olosuhteisiin. Selvitettävissä asioita ovat muun muassa palvelun kysyntä, hoidon laadun kriteerit ja hoidon kustannukset ja asiaan liittyvät sääntökset ja lait. Lisäksi tavoitteena oli kartoittaa toimintaan liittyvät mahdolliset riskit. Hankkeen tuotoksena laadittiin viestintäainestoa ja toimintamalli Suomen olosuhteissa toteutettavasta paimennuspalveluista. Hanketta toteutettiin 1.3.2018-31.12.2019. Hankkeen rahoitti Suomen Kulttuurirahasto.

Resurssiviisas rantalaidunnus vesienhoidossa

Hankkeen tavoitteena oli edistää rantalaidunnusta sekä rantojen resurssiviisasta hoitoa ja vähentää osapuolten välisiä näkemuseroja sekä aiheen kriisiytymistä tutkimus- ja kokemustiedon avulla. Hankkeessa kootussa viestintämateriaalissa tuotiin esille laidunnuksen positiiviset ympäristövaikutukset sekä merkitys vesienhoidossa sekä tuotiin prosesseina esille erilaisten rantatyyppien laidunnusmahdollisuudet ja käytännöt sekä myös laidunntamisen rajoitteet. Selvitykset koottiin viestintäainestoksi asiantuntijoiden ja maatalousyrittäjien käyttöön. Hanketta toteutettiin 1.1.2018-31.12.2019. Hankkeen rahoitti Maa- ja vesiteknikan tuki.

Maisa Maiseman arvo – maaseudun ekosysteemipalveluiden pilotti

Luonnon ja kulttuuriympäristön tarjoamat ekosysteemipalvelut, luontolähtöiset, terveyttä ja hyvinvointia edistävät palvelut ovat kasvava toimiala, sillä ihmiset ovat kiinnostuneita sekä hyvinvoinnistaan että luonnossa liikkumisesta. Maiseman rooli luontokokemuksessa on tärkeä. Hankkeessa kehitetään ja pilotoidaan palvelumuotoilun menetelmin kolmella maisemalla toimintamalli, joka yhdistää jo maisemasta kerätyt tarinat, sen hyvinvointivaikutukset, ohje- ja ohjelmapalvelut sekä kohteen saavutettavuus suunnittelun siteen, että niistä syntyy tuote. Tuotteistaminen tapahtuu neuvotellen ja opastuen maanomistajia ja opas- ja ohjelmapalveluita sekä kuntien toimijoita. Hankkeen rahoittaa maa- ja metsätalousministeriö. Hankkeen toiminta-aika 1.6.2018–31.12.2020.

Kylään maisemaan - maisema kylien identiteetin ja matkailun veturina

Hankkeen tavoitteena on innostaa toimijoita hyödyntämään arvokkaiden maisema-alueiden kulttuurimaismaa sekä kulttuuriympäristöä ja aineellonta kulttuuriympäristöä sekä paikallista ruokakulttuuria ja historiaa monimuotoisesti ja aidosti yritystoiminnassa. Järjestetään työpajoja tapahtumien, historian, paikalliskulttuurin hyödyntämisestä ja profiloinnista sekä viestinnästä. Toimipiteillä tuodaan alueiden arvot ja mahdollisuudet asukkaiden ja maanomistajien tietoisuuteen ja

kannustetaan heitä niiden hyödyntämiseen ja niiden tarjoamiseen yritystoiminnassa. Nostetaan alueiden paikallisesta kulttuuriympäristöstä, historiasta ja kulttuurimaismasta aiheita, mihin yrittäjät voivat tarttua ja mitä voivat tuotteistaa. Toteutus vie edään mahdollisimman lähelle käytäntöä toteuttamalla ideoita ja suunnitelmia työpajoissa ja paikallisissa tapahtumissa. Tavoitteena on edistää valtakunnallisen arvokkaiden maisema-alueiden verkoston syntymistä ja brändäystä. Hanke käynnistyi 1.7.2018 ja sitä toteutetaan vuoden 2020 loppuun saakka. Hankkeen rahoittaa Maaseuturahasto ja Hämeen- ja Uudenmaan ELY-Keskukset.

VALIO CARBO -hanke, maitotilojen luonnon monimuotoisuuden kehittäminen

Osana Valio CARBO -hanketta Maa- ja kotitalousnaisten maisemapalveluiden tehtävänä oli laatia maitotiloille luonnon monimuotoisuuskartoitus. Tehtävänä oli lisäksi toteuttaa tilakartoituksia ja antaa tiloille käytännönläheistä neuvontaa tilan luonnon monimuotoisuusarvojen kehittämiseksi.

Lisäksi tehtävänä oli kehittää yhdessä Valion kanssa maitotilojen käyttöön sopivaa biodiversiteettityökälyä. Vuoden 2019 aikana toteutettiin eri puolilla Suomea ensimmäisiä pilottikartoituksia. Maitotilojen luonnon monimuotoisuuskartoitukset jatkuvat kesällä 2020.

Kuva 9. Maisema-asiantuntija Saara Ryhänen laatimassa luonnon monimuotoisuuskartoitusta Parolan tilalla Mikkelissä yhdessä isäntäparin Anu ja Ilpo Marttisen kanssa (Kuva. Leena Lahdenvesi-Korhonen).

Sidosryhmätyö, verkostoituminen ja viestintä

Valtakunnallinen ja alueellinen sidosryhmätyö on kulttuuriympäristöalalla tärkeää. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus osallistuu aktiivisesti useiden kulttuuriympäristöä koskevien valtakunnallisten työryhmien toimintaan. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus välitti aktiivisesti tietoa maisema-asiantuntijoille eri sidosryhmien ja työryhmien sekä hankkeiden ajankohtaisista asioista.

Maisemapalvelut osallistuivat ja luennoivat useilla kulttuuriympäristön hoitoa koskevilla valtakunnallisilla koulutus- ja neuvottelupäivillä ympäri Suomea. Kulttuuriympäristönhoitoon ajankohtaisista teemoista viestittiin aktiivisesti sosiaalisen median kanavilla.

YRITYSPALVELUT

Osaamisen vahvistaminen, kehittäminen ja yrittäjyyden edistäminen

Maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntijoiden verkostoa ja osaamista vahvistettiin järjestön kaikkien asiantuntijoiden yhteisillä koulutuspäivillä, jotka pidettiin Helsingissä 23.–24.1.2019. Ensimmäisen koulutuspäivän otsikkona oli ”Ilmastonmuutos vaatii uusia tekoja meiltä kaikilta”. Koulutuksen tavoitteena oli oppia ymmärtämään ilmastonmuutoksen vaikutukset arvoketjun eri alueilla ja pyrkiä löytämään keinoja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Kouluttajina toimivat agroekologian professori Juha Helenius Helsingin yliopistolta aiheenaan ”Teknologiautopioiden sijasta kestäviä ratkaisuja maatalouden toimintaympäristöön”, tutkija Merja Saarinen Lukesta aiheenaan ”Kestävät ruokavalinnat” sekä alkutuotanto- ja maidonhankintajohtaja, MMT Juha Nousiainen Valiolta aiheenaan ”Visiona hiilineutraali maitoketju – miten ja milloin se on mahdollista? Valion ratkaisut ympäristöongelmien hillintään”.

Toisen koulutuspäivän otsikkona oli ”Viestintää ja verkostojen rakentamista. Koulutuksessa opiskehtiin videokuvausta viestinnän tehostamiseksi. Lisäksi perehdyttiin erilaisiin pakkausmateriaaleihin ja nimisuojarahjestelmään. Kouluttajina toimivat Oskari Virtanen (Mediafarmi), toimitusjohtaja Antro Säilä ja johtaja Risto Laiho (Suomen Pakkausyhdistys ry) ja ylitarkastaja Petri Koskela sekä neuvotteleva virkamies Maija Heinonen (MMM).

Koulutuspäivien palautteissa kiiteltiin erityisesti erittäin hyvistä luennoitsijoista, ajankohtaisen tiedon saamisesta omaan työhön sekä verkostoitumismahdollisuuksien syntymisestä. Päivien luennoitsijoita hyödynnettiin myös myöhemmin eri tilaisuuksissa.

Valtakunnallisten koulutuspäivien lisäksi vuoden aikana järjestettiin yritysasiantuntijoille kuusi webex-palaveria-/koulutusta, joissa käsiteltiin ajankohtaisia asioita. Osassa webex-koulutuksissa oli mukana ulkopuolinen asiantuntija. Koulutuksilla ja tapaamisilla lisättiin asiantuntijoiden yhteistyötä, verkostoitumista ja toisilta oppimista. Osaamisen kehittämistä toteutettiin opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella.

Ajankohtaista juuri nyt ruoka- ja elintarvikealalla -tilaisuudet

Suomalaisista maataloustuotteista ja elintarvikkeista 12 on saanut EU:n nimisuojaoksen. Suomen tavoite on saada rekisteröityä 20 uutta maantieteellistä merkintää EU-tasolla vuoteen 2025 mennessä. Maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntijat yhteistyökumppaneineen ovat auttaneet nimisuojarahakemusten tekemisessä eri puolella Suomea. Toimintavuonna järjestettiin mm. nimisuojarahakkeen liittyviä info- ja keskustelutilaisuuksia tuottajille, elintarvikeyrittäjille ja muille asiasta kiinnostuneille seuraavissa maakunnissa: Etelä-Karjala 16.5., Etelä-Pohjanmaa 15.11., Häme 9.10., Kainuu 10.9., 20.9., 28.11., Keski-Pohjanmaa 22.5., Keski-Suomi 21.5., Pirkanmaa 30.9., Pohjois-Pohjanmaa 22.5., 9.12., 10.12., Satakunta 10.10. Uusimaa, Varsinais-Suomi 9.10. Info- ja keskustelutilaisuuksiin osallistui lähes 200 henkilöä. Tilaisuuksien tuloksena tuottajat ja yrittäjät saivat tietoa nimisuojarahakkeesta, syntyi ideoita uusien nimisuojarahakkeiden hakemiseen ja edistettiin käynnissä olevia nimisuojarahakkeiden prosesseja. Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen edustaja aloitti vuoden lopussa nimisuojarahakkeen työstämisen yhteistyössä Helsingin ja Turun yliopiston edustajien kanssa. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Suojattu alkuperänimitys (SAN)
Skyddad ursprungsbeteckning (SUB)
Protected Designation of Origin (PDO)

Suojattu maantieteellinen merkintä (SMM)
Skyddad geografisk beteckning (SGB)
Protected Geographical Indication (PGI)

Aito perinteinen tuote (APT)
Garanterad traditionell specialitet (GTS)
Traditional Speciality Guaranteed (TSG)

Portaat (nais)yrittäjäksi -valmennukset

Yrittäjyydestä kiinnostuneille henkilöille (ensisijaisesti naisille) jatkettiin matalan kynnyksen Portaat yrittäjäksi -valmennuksia. Valmennus koostui pääasiassa viidestä eri tavoin teemoitusta toteutuskerrasta. Teemoina olivat mm. yrittäminen ammattina, yrityksen suunnittelu ja rustaminen, talouden hallinta, markkinointi ja myynti sekä johtaminen. Valmennuksessa huomioitiin myös valmennettavien suuntautuminen eri toimialoille. Tilaisuuksien tarkoituksena on ollut tarjota tiedon lisäksi kannustusta, vertaistukea ja mahdollisuutta mentor-valmennukseen yrittäjäpolulla. Valmennukset järjestettiin Etelä-Karjalassa, Kainuussa, Keski-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa. Niihin osallistui lähes 35 yrittäjyydestä kiinnostunutta, yrittäjyyttä harkitsevaa tai yrittäjyyden alkutaipaleella olevaa henkilöä. Tuloksena syntyi yrittäjyyttä, yritysryhmähankkeita, tiedonvaihtoa ja yhteisyyttä valmennusten jälkeen. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö, yksityisrahoitus.

Digitalisaatiota hyödyntävä neuvonta, koulutus ja muu viestintä

Piirikeskusten kanssa on jatkettu digitalisaatiota hyödyntävän neuvonnan kehittämistä. Toimintamuodot ovat vaihdelleet piirikeskuksittain. Neuvonnassa ja/tai koulutuksissa on hyödynnetty mm. webinaareja, webex-koulutuksia, videoita ja palveluvaa digineuvontaa. Lisäksi on tehty aineistoja sosiaaliseen mediaan kuten esim. yritysasiakasesittelyjä. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö.

Maistuva maaseutu -tapahtumat

Ruoka on vahva osa suomalaista kulttuuria ja paikallista identiteettiä. Ruoka tuo hyvinvointia, työtä ja vaurautta koko Suomeen. Maa- ja kotitalousnaiset edistää vahvasti suomalaista ruokakulttuuria ja tukee aktiivisesti alueellisten yritysten toimintaa. Yhtenä esimerkkinä Maistuva maaseutu -tapahtumat, joita on toteutettu eri tavoin eri puolilla Suomea. Maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntijat ovat olleet toteuttamassa mm. Osta tilalta! – päivää syyskuussa yhteistyössä paikallisten maatilojen kanssa. Yritysasiantuntijat ovat avustaneet tuottajia mm. tiedonsaannissa, markkinoinnissa ja muissa käytännön järjestelyissä. Maa- ja kotitalousnaiset on myös palkinnut paikallisia pieniä yrityksiä Maistuva maaseutu -tunnuksin paikallisen ruokakulttuurin eteen tehdystä työstä. Tapahtumassa oli kaiken kaikkiaan mukana yli 200 tilaa ympäri maata. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Maaseutumatkailun kehittäminen

Matkailu lisääntyy ja maaseutumatkailuun kohdistuu vahvaa kiinnostusta. Maa- ja kotitalousnaiset ovat panostaneet vastuullisen maaseutumatkailun kehittämisen Helmi-maaseutumatkailuyritysten polku kohti vastuullisuusajattelua -hankkeella.

• HELMI – Maaseutumatkailuyritysten polku kohti vastuullisuusajattelua

Tammikuussa 2018 käynnistyi Helmi – Vastuullisen maaseutumatkailun kehittämishanke, jonka ydinajatus oli vaikuttaa maaseudun vastuullisuusajatuksen heräämiseen ja vastuullisuuden tiedostamiseen sekä palveluyritystoiminnan kestävyteen ja yritysten kilpailukyvyne kehittämiseen. Tavoitteeseen tähdättiin tuomalla ja luomalla vastuullisuuden liittyvää tietoa lähemmäksi maaseutumatkailuyrittäjää. Toiminnan kohteryhmänä oli maaseudun toimijat ja sieltä erityisesti maaseudun matkailupalveluita tuottavat ja rakehtavat yritykset, yrittäjyyttä suunnittelevat henkilöt, maatilat, matkailupalveluille lähipalveluita tuottavat toimijat ja muut toimijat. Hankkeen toiminta kesti vuoden ja toteutusaika oli 1.1.2018–31.3.2019.

Hankkeen päätavoitteet olivat vastuullisen maaseutumatkailun kehittämisen liittyvän Helmi-vastuullisuus suunnitelman ja siihen liittyvän käytännönläheisen yrittäjille suunnatun Helmi-tiivistelmän tekeminen, näistä viestiminen ja vastuullisen toimintatapaan kannustaminen. Vastuullisuus suunnitelmaa tehtiin asiantuntijatyöpajoissa, jonka jälkeen asiakasnäkökulmaa haettiin palvelumuotoilun keinoin työpajoissa. Maaseutumatkailuyrittäjille viestittiin aiheesta pääasiassa kirjallisesti ja yrittäjänäkemyksiä kerättiin vastuullisuus kyselyllä, jossa kartoitettiin yritysten

vastuullisuuden toteuttamista, näkemyksiä ja tarpeita vastuullisuuteen ja mielipidettä ja arviota heille esitellystä Helmi-vastuullisuustavasta.

Hankkeessa toteutetun vastuullisuuskyselyn mukaan yritykset toimivat 90-prosenttisesti vastuullisesti, mutta tärkeimmän vastuullista toimintaa eriteltäessä sama vastaus ei enää olekaan selkeästi näkyvissä. Omasta vastuullisesta toiminnasta ei valtaosin viestitä selkeästi. Yritykset kaipaavat apua ja tukea vastuullisen toimintansa kehittämiseen, mutta valtaosa ei ole valmis panostamaan siihen vuositasolla rahallisesti muutamia kympejä nempää tai vaihtoehtoisesti omaa aikaansa lisätoimenpiteiden ja perehtymisen muodossa.

Hankkeen konkreettiset tavoitteet toteutuivat, mutta vastuulliseen toimintaan kannustamiseen täytyy edelleen jatkua aktiivisesti myös hankkeen päättymisen jälkeen. Helmi – Vastuullisen maaseutumatkailun kehittämissuunnitelma ja Helmi-vastuullisuusopas ovat käytettävissä ja kaikkien saatavilla Maa- ja kotitalousnaisten verkkopalvelussa.

Hankkeen vastuullinen toteuttaja oli Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry ja osatoteuttaja Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaiset. Rahoitus: Uudenmaan ja Hämeen ELY-keskuksista Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta 2014–2020.

Hankkeelle haettiin jatkoa vuodelle 2019, mutta hanke ei saanut jatkorahoitusta.

- **Kylään maisemaan - maisema kylien identiteetin ja matkailun veturina**

Maa- ja kotitalousnaisten yrityspalvelut on ollut mukana Kylään maisemaan – maisema kylien identiteetin ja matkailun veturina -hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa. Hankkeesta tarkemmin s. 15. Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma.

Sidosryhmätyö, verkostoituminen ja viestintä

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus on tehnyt aktiivista sidosryhmätyötä valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa. Toiminnan tavoitteena on ollut ensisijaisesti yrittäjyyden edistäminen. Yhteistyötä on tehty mm. ELY-keskusten, MMM:n, MTK:n, Luonnonvarakeskuksen, alueellisten ammattikorkeakoulujen, yrittäjien, erilaisten säätiöiden ja muiden alan toimijoiden kanssa. Toimintavuoden aikana on järjestetty tiedotustilaisuuksia ja toteutettu sekä ulkoista että sisäistä viestintää.

JÄRJESTÖTOIMINTA JA YHTEISÖLLISYYDEN VAHVISTAMINEN

Naisvoimaa-viikko

Naisvoimaa-viikosta 28.1. – 3.2. alkaen Maa- ja kotitalousnaisten yhdistyksissä järjestettiin hukkaruokapöytäesittelyjä. Vuoden aikana tapahtumia kertyi 44. Tapahtumia toteutettiin esim. paikallisen kaupan kanssa yhteistyönä. Pöydille koottiin yhden ihmisen vuodessa hukkaan heittämiä ruokia. Tavoitteena oli herättää ihmisiä miettimään omaa ruokakäyttäytymistään ja saada ihmiset vähentämään ruokahävikkiä. Samalla pöydän luona poikkeavia ohjeistettiin hyödyntämään mahdollisimman pian viimeisen myyntiajankohdan saavuttavia tuotteita sekä kertomaan mitä tarkoittaa parasta ennen -päiväys. Rahoitus: paikallisyhdistysten vapaaehtoistyö ja ruokanäytteet kaupan hävikkituotteista

Hukantorjuntapartiot - pieniä tekoja ruokahävikin vähentämiseksi

Kuluttajia haastettiin ruokahävikin vähentämiseen ja liittymään mukaan hukantorjuntapartioihin. Viestinnässä painotettiin, että pienilläkin teoilla on väliä. Kuluttajat saivat valita omat tekonsa hävikin vähentämiseksi ja niistä pyydettiin ilmoittamaan Maa- ja kotitalousnaisten Keskukseen tai piirikeskuksiin. Hukantorjuntapartioihin ilmoittautui 290 henkilöä. Rahoitus: ympäristöministeriö, vapaaehtoistoiminta

Roskareippailu

Maa- ja kotitalousnaisten Roskareippailu-kampanjaan Ukosta Impiin 4.4.–11.6. osallistui yli 600 henkilöä. Tietoja saatiin heti tapahtumien jälkeen yli 40 tapahtumasta, joissa siivottiin 350 km teiden varsia. Myöhemmin tapahtumien lukumäärä tarkentui lähes sadaksi tapahtumaksi. Lisäksi roskia kerättiin mm. koulujen, kauppojen, huoltoasemien ja teollisuuslaitosten ympäristöistä. Yhdistykset tekivät yhteistyötä myös koululuokkien kanssa.

Kampanjassa haluttiin yhdistää liikunta ja roskien kerääminen. Tavoitteena oli myös estää metallisten juomatölkkiä joutumisen eläinten rehuun. Aiemmin Mtech Digital Solutionsin tekemän kyselyn mukaan metallitölkkiä joutuessa rehun mukana märehelijöiden elimistöön ne ovat jopa aiheuttaneet eläinten kuolemia. Eläinten kärsimyksen lisäksi tuottajille on tullut taloudellisia menetyksiä.

Sosiaalisessa mediassa jaetut "roskakuvat" ovat myös tavoitteena havahduttamaan ihmisiä pohtimaan omaa roskaamiskäyttäytymistään. Jokaisen tulee hoitaa itse jätteenhuoltonsa, eikä heittää roskaa toisten kerättäviksi.

Kampanjaa tukivat Faba, Mtech Digital Solutions ja ProAgria Keskusten Liitto. Paikallistasolla yhteistyötä tehtiin mm. kuntien, kaupunkien, tienhoitoyhdistysten ja muiden organisaatioiden kanssa. Näiltä saatiin esimerkiksi roskapusseja, roskien poiskuljetuspalvelua tai tarjoiluja talkootapahtumiin osallistuneille. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö, Faba ja Mtech Digital Solutions.

Kuvat 10.–11. Roskareippailuja Hämeenkyrössä (kuva Tiina Makkonen) ja Harjavallassa (kuvaaja tuntematon).

Opintomatka Ruotsiin puutarhamessuille 20.–22.3.2019

Maaliskuussa matkattiin Tukholmaan puutarhamessuille. Matkalla oli 123 henkilöä eri puolilta Suomea. Messut tarjosivat ideoita ja vinkkejä puutarhan hoitoon. Laivamatkoille oli ryhmälle järjestetty ohjelmaa: tuunaajamutsi Annakaisa Kilpinen kertoi mistä kaikesta voi tuunata uutta, kukkasuutari ja kirjailija Mari Mörön esityksessä yhdistyivät romantiikka ja erilaiset puutarhat. Lisäksi esitysten aiheina olivat aivoterveellinen ravinto, ajankohtaiset järjestöasiat sekä Koti ja maaseutu -lehden ajankohtaiset asiat. Rahoitus: ohjelman osalta opetus- ja kulttuuriministeriö, matkakustannukset osallistujat.

Kuva 12. Tiedon lisäksi puutarha-aiheinen opintomatka vahvisti yhteisöllisyyttä

Impin päivä 11.6.

Roskareippailu-kampanjan varsinainen päätöspäivä oli Impin päivä 11.6. Osassa yhdistyksiä järjestettiin roskareippailuja, osassa yhdistyksissä vietettiin päivää muuten liikkeen tai järjestettiin muuta yhteisöllistä toimintaa. Rahoitus: vapaaehtoistoimintaa.

Opintomatka sadonkorjuujuhlaan Ahvenenmaalle 19.–21.9.2020

Ahvenanmaalla järjestettävään Skördefesten-sadonkorjuujuhlaan osallistui 45 retkeläistä eri puolilta Suomea. Laivamatkalla ihmishuoliasiantuntija Liisa Vätilä puhui koskettavasti tunne- ja vuorovaikutustaidoista. Esillä olivat myös järjestön tulevan vuoden maaseutumanhoito- ja ympäristöasiat, kampanjat sekä Koti ja maaseutu -lehti.

Ahvenanmaalla kierrettiin maatiloilla, jotka olivat kehittäneet suoramyyntiä. Tarjolla oli tilaisuutta varten syötäväksi kehitettyjä herkkuja ja mukaan ostettavia artesaanituotteita. Matkan lopuksi nautittiin illallinen Michael Björklundin isännöimässä Smakbyn-ravintolassa. Rahoitus: tiedollisen ohjelman osalta opetus- ja kulttuuriministeriö, matkakustannukset osallistujat.

Maa- ja kotitalousnaisten tunnustuspalkinto Kangasniemen maaseutuseuralle

Kangasniemen maaseutuseuralle myönnettiin Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen hallituksen tunnustuspalkinto. Kangasniemen maaseutuseura on tehnyt ansiokasta yhteistyötä paikallisten koulujen, kunnallisen ruokahuollon, terveystarkastajan, paikallisten yritysten ja muiden tahojen kanssa ruokahävikin vähentämiseksi. Valintaan vaikutti myös se, että yhdistys on hyvin aktiivinen, järjestää menestyksekkäisti suuria talkoourakoita ja tekee viestinnällään Maa- ja kotitalousnaisten järjestöä tunnetuksi.

Kuva 13. Tunnustuspalkinnon vastaanottajat keskellä Arja Hokkanen, Pauliina Arra-Sävilammi ja Päivi Lappalainen Kangasniemen maaseutuseurasta. Palkinnon luovuttivat hallituksen puheenjohtaja Mervi Mäki-Neste (oikealla) ja järjestöpäällikkö Helena Velin (vasemmalla). Kuva Tiina Makkonen.

Jäsenrekisterin käyttöönotto

Piirikeskukset järjestivät yhdistyksille valmennuksia jäsenrekisterin käyttöönottamiseksi ja kannustavat yhdistyksiä hyödyntämään sitä. Asia etenee vaiheittain piirikeskusten omaan tahtiin. Rahoitus: piirikeskukset, yhdistykset, opintokeskus Siviksen tuki, säätiöt.

Yhdistystoiminnan osaamisen lisääminen

Järjestötietouden osaamisen lisääminen ja osaamisen osoittaminen digitaalisia osaamismerkkejä hyödyntämällä siirty edelleen seuraavaan vuoteen resurssipulan takia. Tavoitteena on ottaa käyttöön aluksi hallituksen puheenjohtajan ja sihteerin osaamismerkki. Merkki myönnetään henkilölle, joka on antanut hyväksytyt näytön osaamisestaan annettujen kriteerien perusteella.

Maakunnallisen vuoden maa- ja kotitalousnaisen tai maaseudun naisen/miehen valinta

Maakunnittain valittiin aktiivinen, järjestön toimintaa tunteksi tekevä ja muita toimintaan kannustava vuoden maa- ja kotitalousnainen tai maaseudun nainen/mies. Kriteereissä painotettiin myös mm. kestävä kehityksen, monikulttuurisuuden tai yhteisöllisyyden edistämistä. Tunnustusten saajia olivat:

- Etelä-Pohjanmaa: Kirsti Pajuranta, Seinäjoen maa- ja kotitalousnaiset ry, Seinäjoki
- Etelä-Savo: Outi Kiesilä, Hirvensalmen maa- ja kotitalousseura, Hirvensalmi
- Etelä-Suomi
  - Etelä-Karjala: Marjut Juntto, Luumäen Maaseutunaiset, Luumäki
  - Häme: Rauni Miettinen, Hämeenkosken Maa- ja kotitalousseura, Hollola
  - Kymenlaakso: Eila Ihalainen, Maakansan Maa- ja kotitalousnaiset, Iitti
  - Pirkanmaa: Pirjo-Liisa Norokorpi, Hämeenkyrön maa- ja kotitalousnaiset, Hämeenkyrö
  - Uusimaa: Anja Oura, Lohjan maatalousnaiset, Lohja
- Kainuu: Riitta Kähkönen, Kuhmon maa- ja kotitalousnaiset ry, Kuhmo
- Keski-Pohjanmaa: Eija Jukkola, Lohtajan kirkonkylän maaseutunaiset, Kokkola
- Keski-Suomi: Pirjo Luotola, Saarijärven maa- ja kotitalousnaiset, Saarijärvi
- Lappi: Maija Salmi, Lehtojärven kyläyhdistys, Rovaniemi
- Länsi-Suomi
  - Satakunta: Kaisa Heikkilä, Huittisten maatalousnaiset ry, Huittinen
  - Varsinais-Suomi: Maija Järvilahti, Halikon maaseutunaiset, Salo
- Oulu: Helena Lahdenperä, Limingan maaseutunaiset, Liminka
- Pohjois-Karjala: Jaana Timonen, Kiteen maa- ja kotitalousnaiset, Kitee
- Pohjois-Savo: Marja Leena Jauhiainen, Ranta-Toivalan maa- ja kotitalousseura, Kuopio

Vuoden maa- ja kotitalousnaisten valintaprosessi ja palkitsemisen tapahtuu opetus- ja kulttuuriministeriön sekä piirikeskusten rahoituksella.

Kotivara-aineiston tuottaminen

Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksella on edustus Huoltovarmuuskeskuksen asettamassa omatoimisen varautumisen järjestötoimikunnassa eli KOVA-toimikunnassa. KOVA-toimikunta tuottaa tietoa ja materiaalia kansalaisten omatoimisen varautumisen tueksi häiriötilanteissa. Viestinnässä ovat mukana toimikunnan jäsenjärjestöt. Maa- ja kotitalousnaiset ja Marttaliitto tuottivat yhdessä uusitun Kolmen päivän kotivara-aineiston KOVA-toimikunnan tilauksesta järjestöjen ja kansalaisten käyttöön.

Kuva 14. Kolmen päivän kotivara -esite opastaa miten varautua häiriötilanteisiin kotitalouksissa.

Kinkkutempu

Maa- ja kotitalousnaiset oli mukana neljä kertaa järjestetyssä kinkkutempussa, joka innosti jälleen ennätysmäärän suomalaisia tekemään kiertotalousteon. Lähes 200 000 taloutta osallistui tempaukseen ja palautti 58,5 tuhatta kiloa joulun ajan paistinrasvoja. Neste valmistaa rasvoista uusiutuvaa dieseliä, jonka avulla autoilijat voivat vähentää kasvihuonekaasupäästöjään jopa 90 % fossiilisen polttoaineeseen verrattuna. Edellisvuosien tapaan Kinkkutempu näkyi valtamedioissa (mm. IS, IL, HS, Kauppalehti, Yle) sekä myös paikallismedioissa. Kaiken kaikkiaan mediaosumia saatiin noin 200.

Perinteiseen tapaan kampanjan nimissä tehtiin lahjoitus Hope ry:lle, joka tukee vähävaraisia perheitä taloudellisesti ja välittämällä perheille esimerkiksi käyettä vaatteita ja harrastusvälineitä.

Maa- ja kotitalousnaisten roolina oli viestiä asiasta ja muistuttaa, ettei paistinrasvoja saa kaataa viemäriin. Kinkkutempu oli useiden eri toimijatahojen yhteistyöprojekti, joka toi konkreettisen esimerkin kiertotaloudesta kuluttajien arkeen ja helpon mahdollisuuden osallistua mukana omalla teolla.

Kampanja toteutettiin yritys yhteistyöprojektina. Kinkkutempun mahdollistajat olivat Maa- ja kotitalousnaiset, Kemiantollisuus, Neste, K-ryhmä, Lassila & Tikanoja, Suomen Pakkauskierrätys RINKI, Atria, HKScan, Snellman, Honkajoki, Vesilaitosyhdistys, Suomen Kiertovoima ry KIVO ja kunnalliset jätelaitokset, Suomen Kuntaliitto, sekä Ympäristöteollisuus- ja palvelut YTP ry.

Järjestötuotteet

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus hankkii ja myy erilaisia välitystuotteita toimintansa tukemiseksi. Toimintavuoden uusia järjestötuotteita olivat mm. hupullinen kassi ja heijastavalla maa- ja kotitalousnaisten logolla kuvioidut oranssit ja mustat puuvillapipot sekä plasmasytytin.

Kuvat 15.– 17. Vuoden 2019 välitystuoteuutuuksia: pipot, kassi ja plasmasytytin.

VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen toimintavuoden viestinnän kärjet olivat:

- Hyppää hyvän kierteseen -teemaan liittyvät asiat mm. kestävä kehitys, kiertotalous, ruokahävikin vähentäminen
- vesiympäristön hoito
- arvokkaat maise ma-alueet
- maaseutuuyrittäjyys ja maaseutumatkailu

Keskukseen henkilöstö suunnitteli ja toteutti valtakunnallista viestintää ja markkinointia osana muuta toimintaa hallituksen ja toiminnanjohtajan linjausten mukaisesti tammi-heinäkuussa 2019. Keskuksessa aloitti uusi viestintäpäällikkö 5.8.2019. Viestintäpäällikkö vastasi viestinnän toteutuksesta yhteistyössä Keskuksen henkilöstön kanssa elo-joulukuussa. Vastuu alueellista viestinnästä oli piirikesuksilla koko vuoden ajan.

Sisäinen viestintä

Maa- ja kotitalousnaisten sisäistä viestintää toteutettiin pääasiassa sähköpostitse, webex-palaverissa, koulutuspäivillä, johdon seminaarissa ja muissa tapaamisissa.

Jäsenviestintä

Keskuksesta lähetettiin yhdistyskirje helmikuussa ja lokakuussa. Kirjeissä viestittiin ajankohtaisista asioista, kerrottiin tulevasta toiminnasta ja annettiin vinkkejä paikallistoimintaan. Vinkkejä ja ideoita tarjottiin myös Maa- ja kotitalousnaisten www-sivuilla, erityisesti Yhdistyssivut-osiossa. Sosiaalinen median kanavat, varsinkin Maa- ja kotitalousnaisten Facebook ja Instagram, olivat lähes päivittäisessä käytössä ja erittäin tärkeässä roolissa jäseniä aktivoivassa kaksisuuntaisessa viestinnässä. Jäsenasioista viestittiin myös Koti ja maaseutu-lehdessä ja ProAgria-jäsenlehdissä.

Jäsenviestinnässä keskeisessä osassa olivat Naisvoimaa-viikon hukkaruokapöydät ja Ruokahukka ruotuun, katse vesistöihin -hankkeen Hukantorjuntapartiot, roskareippailut sekä Impin päivän liikuntatempaukset. Järjestön yhtenäistä viestintää tuettiin tekemällä Yhdistyssivuille materiaalia kampanjoihin liittyen mm. tiedote- ja sitepohjia.

Mediaviestintä

Toimintavuonna lähetettiin Cision-palvelun kautta 21 tiedotetta/mediakutsua:

- 8.3.2019: Kylään Loviisan maise maan!
- 17.3.2019: Kylään Tammelan maise maan!
- 18.3.2019: Vuoden maise mateko -kilpailu käynnistää suuret suomalaiset vieraslajitalkoot
- 20.3.2019: Tervetuloa Portaana Nahkurinverstaalle keskustelemaan Tammelan seudun arvomaisemista!
- 2.4.2019: Valtakunnallinen ympäristön kevätsiivouskampanja käynnistyy 4.4.2019 ROSKAREIPPAILLEN TIENVARRET JA PELLON PIENTAREET PUHTAIKSI / myös ruotsiksi: Nationella vårstädningskampanjen i naturen startar 4.4.2019 RENA VÄG- OCH ÅKERKANTER MED SRÄPPLOCKNING
- 4.4.2019: Kordelinin Jaakko Kolmosen rahaston ruokakulttuuripalkinnot jaettu
- 2.5.2019: Viisaita valintoja ja opastusta ruoanvalmistukseen RUOKATREFFIT KEITTIÖSSÄ -PAJOISTA ILOA JA TAITOJA SYRJÄTYMISVAARASSA OLEVILLE NUORILLE
- 13.5.2019: "Tavoitteena 20 uutta maantieteellistä nimisuoja merkintää maataloustuotteille ja elintarvikkeille vuoteen 2025 mennessä" MAA- JA KOTITALOUSNAISET KÄYNNISTÄÄ VALTAKUNNALLISEN NIMISUOJAKIERTUEEN
- 23.5.2019: "Käytä viime kesänä säilötyt marjat ja hyödynnä sesongin tuoreet

luonnonantimet.” MAA- JA KOTITALOUSNAISILTA VINKIT KEVÄÄN JUHLIIN

- 26.5.2019: Kanta-Häme odottaa kolmea uutta arvokasta maisema-aluetta
- 27.5.2019: Maatilaselvitys tuottaa arvokasta tietoa kaavoitukseen ja auttaa ennaltatarkastamaan ristiriitoja
- 20.8.2019: Lampaat elävöittävät Tammelan kulttuurimaisia
- 30.9.2019: Kylään Asikkalan maisemaan!
- 18.9.2019: NAISET MAASEUDUN TULEVAISUUTTA RAKENTAMASSA - suomalais-saksalainen seminaari Kainuussa 25.9.2019
- 1.10.2019: Maiseman tuoteistus tuo potkua matkailupalveeluihin
- 3.10.2019: Maisemakävelyitä kansainvälisen maisemapäivän 20.10. kunniaksi
- 14.11.2019: Hukattomampi huomina - aamiaisseminaari 26.11.2019
- 21.11.2019: Lahden kaupunki torjui voitokkaasti haitallisia vieraslajeja
- 21.11.2019: Maa- ja kotitalousnaiset palkitsi Kangasniemen maaseutuseuran ruokahävikkityöstä
- 22.11.2019: Maa- ja kotitalousnaiset toimivat luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi

Keskustelun mediaseuranta tehtiin sekä Cision-palvelulla että kokoamalla piirikeskusten tietoon tulleita osumia (lähinnä paikallis- ja maakuntalehdet ja radiot). Valtakunnallista ja alueellista mediahuomiota herättivät erityisesti Maa- ja kotitalousnaisten tekemä työ haitallisen vieraslajien vähentämiseksi ja ruokahävikin ehkäisemiseksi sekä Roskareippailu- ja Kotivara-kampanjat. Myös maaseudun ruokaryitykset saivat hyvin medianäkyvyyttä Maa- ja kotitalousnaisten alueellisten vuoden Maistuva maaseutu-ryitysten avulla.

Vuoden maisemateko iski jättipalsamiin ja lupiiniin: Lahden kaupunki torjui voitokkaasti haitallisia vieraslajeja

Maatalous 21.11.2019
Terhi Torikka

Valtakunnallisen kilpailun teemana oli "Suuret suomalaiset vieraslajitalkoot".

Vuoden maisemateko -kilpailussa torjuttiin runsaasti etenkin lupiinia.

Lahden kaupungin vieraslajitorjunta vei voiton Maa- ja kotitalousnaisten järjestämässä Vuoden maisemateko 2019 -kilpailussa.

Vuoden maisematekokilpailu haastoi suomalaisia tunnistamaan ja torjumaan haitallisia vieraslajeja. Kilpailun raati nosti Lahden kaupungin valtakunnalliseksi voittajaksi 17 maakunnallisen tunnustuksen saaneista teoista.

Lahden kaupunki on torjunut suunnitelmallisesti haitallisia vieraslajeja usean vuoden ajan laajalla alueella. Torjuttavia lajeja ovat olleet jättiputki, jättipalsami, lupiini, kurturuusu, tattaret ja etelänruttojuuri. Torjuntatyön kulmakiviä ovat olleet toiminnan aktiivinen kehittäminen ja monikanavainen tiedotus.

Kuva 18. Maaseudun Tulevaisuus uutisoi Vuoden maisemateko -kilpailun voitosta 21.11.2019

Naiset kasasivat pöydälle kaiken sen ruoan, jonka yksi suomalainen heittää roskiin vuodessa – määrää ja rahasummaa pysäyttävät

Kasviksia ja leipää menee eniten roskiin.

Kuva: Susanna Vilijarvi

Jaa

Julkaisu: 28.11.2019 16:30, Päivitetty: 28.11.2019 17:00

23 kiloa ja 125 euroa. Siinä ovat keskimäärin yhden ihmisen vuodessa roskiin heittämän ruoan luvut.

Jokainen suomalainen heittää arvioiden mukaan syömäkelpoista ruokaa roskiin noin 20–30 kiloa vuodessa. Kuluttajaliitto kertoo sivuillaan, Toisien tutkimuksissa todettujen arvioiden mukaan luku on 23–25 kiloa. Yhden ihmisen kohdalla roskiin menevän ruoan arvo on vuodessa 125 euroa.

Nelihenkiseltä perheeltä se on noin 500 euron arvoa vastaava määrä.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry kokosi konkreettisen esimerkin. Järjestön naiset kattoivat pitkälle pöydälle kaiken sen ruoan, mikä tutkimusten mukaan menee kotitalouksissa roskiin vuoden aikana.

Kuva 19. Ilta-Sanomat uutisoi ruokahävikin vähentämisen keinoista 28.11.2019.

Julkaisu 15.11.2019 16:23

Parikkalassa sijaitseva Iloisen pässin maalaispuoti on valittu vuoden Maistuva maaseutuyritykseksi Etelä-Karjalasta

Tunnustus julkistettiin perjantaina Käändäidot -messuilla Tampereellä.

Iloisen pässin maalaispuoti Parikkalasta on saanut vuoden 2019 Maistuva maaseutuyrityksen tunnustuksen Etelä-Karjalasta.

Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen myöntämä tunnustus julkistettiin tänään perjantaina Tampereella järjestetyillä Käändäidot -messuilla.

Erikoisuutena bilsoniburger

Vuonna 2012 perustettu Iloisen pässin maalaispuoti on rakennettu Koitsanlahden vanhaan kyläkaupparakennukseen Parikkalassa. Maalaispuodista löytyy laaja valikoima lähialueen tuottajien tuotteita. Yrittäjinä toimivat Niko Hälvä ja Terhi Torikka.

Tölkkit ja muut roskat uhkaavat eläinten terveyttä – tienvarret ja pellon pientareet puhdistetaan roskareippailulla

Sara-Maria nipyytti roskaavia ruusia syksyllä 2018.

AJKASTU 02.04.2019 08:30

Maa- ja kotitalousnaiset aloittavat reippailun ja roskien poiminnan yhdistävän kampanjan.

Asiantuntija- ja neuvontajärjestö Maa- ja kotitalousnaiset aloittaa tällä viikolla valtakunnallisen roskareippailukampanjan tienvarrien ja pellon pientareiden puhdistamiseksi.

Järjestön mukaan luontoon heitetty roskat, erityisesti lasi- ja muovijäte sekä alumiinitölkkit, uhkaavat tuotantoeläinten hyvinvointia.

Esimerkiksi autoista teiden varsille heitetty tölkkit päätyvät helposti pelloille ja silpuuntuvat rehun sekaan aiheuttaen lehmille vakavia sisäisiä vammoja, järjestö kertoo tiedotteessa.

Roskareippailukampanjassa otetaan mallia Ruotsissa suosituista ploggingista, jossa yhdistyvät hölkkä ja roskien poiminta.

Torstaina alkava kampanja jatkuu 11. kesäkuuta asti.

Kuva 20. Utisvuoksi (15.11.2019) ja monet muut paikallislehdet nostivat hyvin esiin aluellisia vuoden Maistuva maaseutuyritys -palkinnon saajia.

Kuva 21. MTV3 uutisoi 2.4.2019 Roskareippailu-kampanjasta. Kampanja ylitti uutiskynnyksen myös monissa paikallislehdissä.

Piirikeskusten tiedotustyötä tuettiin tekemällä heille tiedote- ja ilmoituspohjia hankkeista ja kampanjoista.

ProAgrian asiakaslehtiin (kuusi eri alueellista lehteä, ilmestyvät 3–4 kertaa vuodessa, levikki yhteensä n. 80 000) tarjottiin juttuja kuvineen. Jokaisessa lehdessä ilmestyi jotain, joko Keskuksen tai piirikeskusten valmistelemaa Maa- ja kotitalousnaisten sisältöä.

Sidosryhmäviestinä

Valtakunnallinen ja alueellinen sidosryhmätyö on erittäin tärkeää Maa- ja kotitalousnaisten toiminnassa. Sidosryhmien ja potentiaalisten sidosryhmien edustajien kanssa käytiin henkilökohtaisia keskusteluja erilaisissa tapahtumissa, seminaareissa, kokouksissa ja työpajoissa, joihin toiminnanjohtaja, kehityspäälliköt ja viestintäpäällikkö ahkerasti osallistuivat.

Sidosryhmille lähetettiin Maise maviesti- uutiskirje kolmesti vuoden 2019 aikana. Kirje tavoittaa noin 600 kulttuuriympäristötoimijaa.

Marraskuussa 2019 Maa- ja kotitalousnaiset myös järjestivät ruokahävikki/vesistöteemaisen seminaarin sidosryhmille ja medialle.

Verkko- ja someviestintä

Valtakunnallisille verkkosivuille tuotettiin uutta sisältöä kuten uutisia ja tapahtumia Ajankohtaista-osioon, Kotivara-tietoutta Teemat-osioon, hankesivuja esim. Kädet multa, Vuoden maisemateko-kilpailun sisältöjä, ruokaneuvoja ja muita vinkkejä, palveluvauksia ja referenssejä sekä Pie ni pala maaseutua -järjestökampanjan sivut. Alueellisesta sisällöstä vastasivat piirikeskukset.

Valtakunnallisilla verkkosivuilla ja piirikeskusten alueellisilla sivuilla vieraili vuoden 2019 aikana yhteensä lähes 176 000 kävijää (kasvu 43% edellisvuodesta). Istuntojen kokonaismäärä ajanjaksolla oli 232 009 (+38%). Kukin käyttäjä vieraili keskimäärin 1,6 sivulla, kaiken kaikkiaan

sivuja selailtiin vuoden aikana yli 375 000 kertaa (+26%). Eniten vierailijoita oli sivuston päänäkyvässä. Muut Top 10 -sivut olivat ruokareseptejä, paitsi sijalla 8. ollut artikkeli ”Yksi lupiini saattaa tuottaa jopa tuhansia siemeniä”.

Eniten sivuille saavuttiin orgaanisen haun kautta (82%). Sosiaalisen median kautta nettisivuille päätyneiden kävijöiden määrä kasvoi 23 % edellisvuodesta. Eniten istuntoja sosiaalisen median kanavien kautta tuli Facebookista (88%). Vaikka Twitterin (3%) ja Instagramin (0,8%) kautta oli istuntoja prosentuaalisesti vähän, näkyy istuntojen määrissä selvää nousua edellisvuoteen verrattuna (Twitter +38%, Instagram +186%).

Maa- ja kotitalousnaisten sosiaalisen median kanavia päivittävät Keskuksen viestintäpäällikkö, järjestöpäällikkö, kehityspäälliköt sekä nimetyt viisi maaseutu-asiiantuntijaa. Toimihenkilöitä myös kannustettiin sosiaalisen median aktiiviseen käyttöön ja Keskuksen tileiltä jaettiin asiiantuntijoiden julkaisuja.

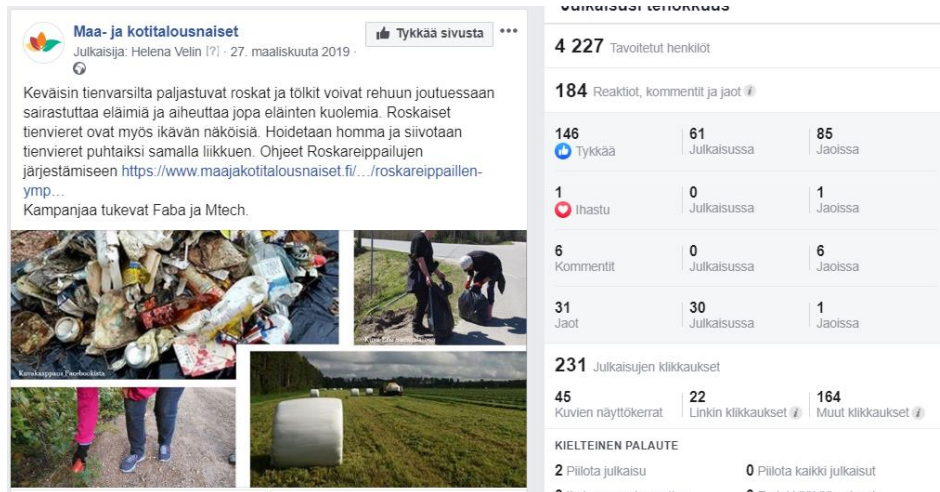
Maa- ja kotitalousnaisten Facebook-sivuille tehtiin 297 julkaisua toimintavuoden aikana. Tykkääjien määrä nousi 4 222 henkilöön vuoden takaisesta 4 661 henkilöstä. Julkaisujen kattavuus on vaihdellut päivittäin sadosta yli 8 000 henkilöön, keskimäärin julkaisut tavoittivat 1 347 henkilöä. Mainontaa ostettiin vain yhteen järjestöretkeen liittyen, muutoin mainonta oli orgaanista.

Tehokkain julkaisu kaikista (mittarina tavoitetut henkilöt ja reaktiot kuten kommentit ja jaot) oli Vuoden maisemateko -kilpailuun liittyvä julkaisu.

Julkaisusi tehokkuus		
8 368 Tavoitetut henkilöt		
267 Reaktiot, kommentit ja jaot		
201 Tykkää	64 Julkaisussa	137 Jaossa
1 Ihastu	1 Julkaisussa	0 Jaossa
1 Vau	1 Julkaisussa	0 Jaossa
15 Kommentit	0 Julkaisussa	15 Jaossa
49 Jaot	45 Julkaisussa	4 Jaossa
331 Julkaisujen klikkaukset		
1 Kuvien näytökerrat	65 Linkin klikkaukset	265 Muut klikkaukset

Kuva 22. Vuoden maisemateko -kilpailuun liittyvä julkaisu oli Facebookin tehokkain.

Myös kestävään kehitykseen yleisesti liittyvät, Ruokahukka ruotuun, katse vesistöihin -hankkeen ja Roskareippailu-kampanjan julkaisut olivat tehokkaita.

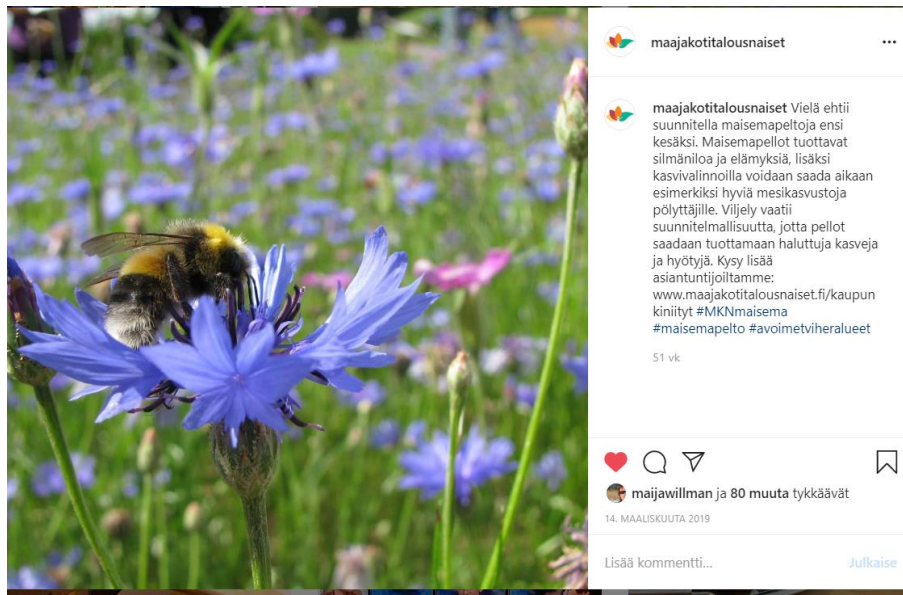

Kuva 23. Roskareippailu-julkaisu tavoitti hyvin yleisöä Facebookissa.

Maa- ja kotitalousnaisten Instagram-tilille julkaistiin toimintavuonna 148 julkaisua, jotka keskittyivät ruokaan, maisemaan, maaseutuyrittäjyyteen ja järjestön toimintaan/ihmisiin. Seuraajien määrä oli toimintavuoden aikana noussut lähes 1 500 seuraajaan. Eniten seuraajia on ikäryhmässä 35-44 vuotta ja parhaat maantieteelliset sijainnit ovat Helsinki, Oulu ja Jyväskylä. Tykkäysten määrä vaihteli muutamista kymmenistä lähes sataan. Tunnistella #maajakotitalousnaiset on tehty kaiken kaikkiaan yli 2 000 julkaisua ja tunnistella #MKNmaisema yli 1 100.

Kuva 24. Ruisleipä-julkaisu oli toimintavuonna Maa- ja kotitalousnaisten Instagram-tilin tykkätyin.

Kuva 25. Maisemapellot-julkaisu keräsi hyvin yleisöä Instagramissa.

Koti ja maaseutu -lehden omalla, marraskuussa 2018 perustetulla tilillä, oli vuoden loppuun mennessä noin 250 seuraajaa.

Maa- ja kotitalousnaisten Twitter-tilillä oli 883 seuraajaa vuoden 2019 lopussa (658 edellisen vuoden lopussa). Järjestön omat twiitit saivat toimintavuonna yhteensä 266 600 näytökertaa. Niissä keskityttiin Maa- ja kotitalousnaisten toiminnan, asiantuntijuuden ja vaikuttavuuden esille tuomiseen.

Twitter-toiminta

Tavoita suurempi yleisö
Saa lisää toimintaa mainostamalla tätä twiittia!

[Aloita tästä](#)

Näyttökerrat	5 735
Toiminnot yhteensä	97
Tykkäykset	36
Uudelleentwiittausta	21
Linkin klikkaukset	14
Tietojen laajennukset	11
Profiiliin klikkaukset	9
Median synnyttämä toiminta	4
Seuraa	1
Avainsanojen klikkaukset	1

Kuva 26. Vuoden maisemateko -kilpailusta kertova twiitti sai eniten näytökertoja vuonna 2019.

Maa- ja kotitalousnaisten Youtube-tilillä julkaistiin vuonna 2019 kolme videota. Katsotuin video (yli 1 700 katsontakertaa) oli Tehtävä Z-hankkeeseen tuotettu kädentaito/arjenhallinta-video.

Kuva 27. Tehtävä Z-hankkeeseen tuotettiin renkaiden vaihto -video yhteistyössä Taitoliiton ja Marttaliiton kanssa.